

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Vita Spirituali, Eivsque Perfectione - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1611

De primo fructu perfectionis ad proximos relatæ, qui est, neminem
temerariè iudicare. Cap. xxvij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77833)

ras alij aliis committere, & vnus onera & labores in alterius fratris suu collocare, donec ab hoc miseriam mari liberemur, & in terram vineantium, scilicet in caelestem patriam appellamus. Ibi non erit onus ali- quod, quod iudicem portemus, sed erit æternum dilectionis præmium quo sine fine perfruemur.

Amor etiam sui ipsius hominem mouet vt verba & opera sua excuset, verbo scilicet sanè interpretetur, actiones tueatur, & iusto pondere ac mensura metiatur. Quare tunc diligit proximum sicut seipsum, cum proximi sermones, & actiones eodem modo respicit, eadem mensura metitur, & eodè pondere expendit, quo expendit sua. Dicitur enim in Deuteronomio: Non habebis in sacco diuersa pondera, maius & minus, nec erit in domo tua modius maior & minor. Pondus habebis iustum, & verum; & modius æqualis & verus erit tibi, vt longo vitas tempore. [Et rursus apud Salomonem. Pondus magnum & pusillum, & mensura duplices immunda sunt apud Deum.] Ille habet in sacco diuersa pondera, & in domo modios distinctos, & in corde mensuras duplices, qui nõ eisdem oculis sui & proximi opera respicit, qui diuerso modo suos, & fratris defectus examinat: Qui suos labores laudat, & extollit, alienos autem contemnit: Qui proprios defectus extenuat, proximi verò defectus exaggerat. Abominatur Dominus eum qui facit hæc: & auerfatur omnem iniustitiam.]

Ille denique amat fratrem sicut seipsum qui proprium amorè, illum scilicet, quo ordinatè, & secundum rationem seipsum amat, tamquam exemplar sibi proponit dilectionis fratris, & dilectionem fratris imitatur, vt sit imago ordinati amoris sui. Vt enim picter excellentissimus, qui alienius facie in tabula cupit exprimere attentissimis oculis eam inspicit, penicillo autem imitatur, quod videt, & eo modo lineamenta ducit, vultus particulas pingit, colores superponit, & hominis ætatem, aut iuuenture viuidam, aut canitie venerabilem effingit, vt non mortua tabula, sed altera viua facies esse videatur: ita proprius amor ratione moderatus attentè inspiciendus est, vt fratrum amorem omninò ei similem, tum voluntatis affectu, tum externis operibus exhibeamus. Vide igitur, quomodo te ipsum amas, & sic enitere fratrem diligere. Considera vultum aurois tui, & sic cura, vt sit facies amoris illius. Considera, inquam, cum te ipsum vis ab aliquo defectu corrigere, quanta suauitate te corrigas, quanta dulcedine reprehendas, quanta lenitate castiges: quia eadem suauitate, & dulcedine debes corripere fratrem tuum (si id tibi incumbit) reprehendere, & castigare. Vide cum te ipsum ad aliquod virtutis opus inclinas, quam tenerè cor tuum rationibus moues, quam humaniter consiliis instigas; quam amabiliter exemplis aliorum suades, & eadem humanitate fratri virtutem, & opera perfectionis suade. Aduerte, cum in teipso defectum non potuisti emendare, aut virtutem acquirere, quo pacto non statim te ipsum contemnis, nec tibi incuriam, & pusillanimitatem exprobras, sed tecum ipse dissimulas patienter te sustines, & in alià occasionem commodiorem, aut defectus emendationem, aut virtutis acquisitionem differis. Eodè itaque modo cum fratre te gere, & si non statim exiit sæculi mores, & religionis virtutes induit, & silentio, obedientia, mansuetudine, atque aliis huiusmodi seipsum ornauit, ne illum despicias, ne verbis actoribus vrgeas, ne ira exandescas: sed longanimitate vtens illius imbecillitatem sustine, & ex teipso alterius infirmitatem agnosce. Tu conseruus, sustine illum, quem Dominus sustinet; imitare Deum benignissimum, qui te, & illum tanta benignitate tole-

rat. Ne sis tamquam illi duri & intractabiles Pharisæi, qui alligant onera graui, & importabilia, & imponunt ea in humeros hominum, digito autem suo nolunt ea mouere. [Si ita te cum amicis & inimicis, seruata proportione, geras; si illos honore prosequaris; si culpas excuses; si molestias, & infirmitates patienter feras; si misericordiar operibus adiuues: si omnium conuersionem enixè petas, omnium salutem cupias, omnibus, Dei amicitiam, propter Deum, verbo & exemplo procures; si paratus sis pro charitatis amore graues iniurias patienter sustinere, & mala ab aliis illata tolerare, & pro malis, non mala; sed bona referre; non dubites te charitatis fraternæ sublimitatem acquisuisse, & huic perfectionis parti, quæ in fratrum amore consistit, curam dedicam nequam denegasse.]

De primo fructu perfectionis ad proximos
relata, qui est, neminem teme-
rariè iudicare.

CAPVT XXVI.

Sicut vite spiritualis perfectio, vt respicit Deum, & nos illi affectibus & vitæ puritate coniungit, suos fructus habet, quos superius exposuimus; ita vt respicit proximos, & nos illis, tamquam Christi membris copulat, fructibus suauissimis non caret; quos nunc breuitatis gratia ad tria genera redactos, vt bona arbor ex omnibus suis fructibus perfectè cognoscatur, volumus oculis & gustui legentium offerre; in quia scitu dignissimi sunt (in medium productis aliquibus Diaboli technis, quæ perfectionem impediunt) aliquantò latius explicare. Hi autem fructus sunt, cogitationes, & opiniones, quas quidam de aliis concipiunt; verba, quæ de factis, siue rebus ad alios pertinentibus proferunt; & opera in eorum vsum, atque vtilitatem effecta. Qui tres fructus, in Christo quidè quem fraternæ charitatis, aut perfectionis ad proximos relata, deinceps magistrum proponemus, sunt purissimi & ardentissimi sui amoris insignia, in nobis verò aut sunt effectus seu fructus perfectionis iam habitæ, aut certè sunt auxilia quædam, quibus amorem nondum acquisitum paramus, & gradus, per quos ad fraternæ charitatis perfectionem ascendimus. Nam bene (vt decet) de fratribus sentientes, & honorificè loquentes, & beneficiis, ac bonis operibus adiuuantes, sensim amatores efficiuntur. Quomodo enim non diligemus eum, cuius bonam existimationem habemus, cuius dicta & facta laudamus, & quem nostris donis & obsequiis dignati sumus? Videamus itaque quo pacto Dominus noster Iesus Christus de hominibus sentiebat, quo pacto de illis loquebatur, quæ opera in eorum vsum patrabat, vt ex magistro dilectionis discamus amare, & eum imitantes, & amore sancto imbuiamur, & ad perfectionem charitatis fraternæ, quam cupimus, tandem ascendamus.

Vt autem à primo, scilicet à cogitationibus sumamus exordium: Christus amator noster ardentissimus, in primo aduentu suo non egit personam iudicis, sed suscepit munus defensoris. Licet enim à Patre constitutus sit iudex viuorum & mortuorum, nõ tamen misit eum in mundum (inquit Ioannes) vt iudicaret mundum. Sed vt saluaretur mundus per ipsum. [Idè in diebus carnis mortalis suæ, non iudicandi munus tractauit, sed pro vt iustitia permittebat, & misericordia postulabat, prouinciam admittendi, &

excusandi

excusandi peccatores exercuit. Mulierem in adultério deprehensam ab iniquorum accusatione eripuit, & quod magis est, à lapidibus, & morte acerbissima liberauit; pepercit rubori, curauit animam, & suauissimis verbis in spem consequendi veniam erexit, dices illi: Mulier, ubi sunt qui te accusabant? Nemo Domine; ipse subiunxit: Neque ego te condemnabo, vade & iam amplius noli peccare.] Discipulos in horto dormientes, & sopore graui detentos, mansuetissime correxit, & ad vigilandum, & orandum hortatus est; & statim benignissime excusauit, (spiritus inquit) vester promptus est, caro autem infirma.] Post paululum verò, cum iam nullus relictus esset in tanta oscitantia excusationi locus, amanter dissimulauit, & primo quidem relictis illis ad orationem rediit, & ab oratione reuertens, demissa voce, ne illos excitaret; Dormite (inquit) iam & requiescite.] Non negligentia acerbis reprehensor, sed somni discipulorum custos effectus. Audeo cogitare, benignissimum Dominum, quo tempore hostes immanissimos expectabat, ita cantasse: Adiuo vos filia Ierusalem, per carpeas, ceruòsque camporum, ne suscitatis, neque euigilare faciatis dilectos quousque ipsi velint. Sed (quod omnem nostram exaggerationem superat) è cruce pendens iniquissimos interfectores excusat, & peccatum eorum sine cōtrouersia omnium peccatorum maximum, apud Patrem quodammodo extenuat, dū ait: Pater dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt.]

O admirabilis benignitas Saluatoris! o stupenda dulcedo cordis illius! qui tantis, ac tam enormibus flagitiis offensus, non irritatur, sed quod in se est crucifixoribus suis tam immania delicta condonat; & enixè à Patre veniam exposcit. Sed quis, aut verbis explicare, aut mente cogitare sufficere, quanta mansuetudine Dominus discipulorum defectus tolerabat, ignorantias patiebatur, ineptias & puritates ferebat? Non iudicabat eos, quia de primatu contendebant; non indignabatur, quia primas sedes affectabant, non irascebatur, quia aliquando stultè, nonnumquam verò intemptiue interrogabant, sed supportabat illos, sapienter erudiebat, & amanter ac leniter corripuit. Quo modo miseretur pater filiorum, miserus est Dominus timentibus se, quoniam ipse cognouit figmentum nostrum, hoc est, infirmitatem nostram. Nouit ipse, quid fecerit (inquit Augustinus) quomodo lapsus sit, quomodo reficiendum sit, quomodo adoptandū sit, quomodo ditandum sit. Nouit Dominus hominum imbecillitatem, & illos tamquam infirmos, suauiter curauit, & tamquam imbecillos, misericorditer portauit. Non solum autem discipulorum, sed etiam omnium aliorum infirmitates patientissime sustinebat. Nam quantumcumque infirma sint membra (vt ait Laurentius Iustinianus) non repelluntur à Christo, non deseruntur ab ipso, sed fouentur, pascuntur, curantur, & viuificantur.

Nos igitur, qui pro amore Christi omnia reliquimus, & eū pauperes & nudi sequuti sumus, duo hæc munera capitis nostri cōsequimur, scilicet munus iudicium, & munus consolatorum. Dignitas iudicium in vita futura nos manet: Nam & sedebimus super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israel.] In hac autem vita mortali non sumus iudices, sed fratrum defensores, ac consolatores, ne nunc presumamus iudicium, sed suo tempore referuamus. Hic itaque sit primus nostræ dilectionis effectus, aut primum auxiliū, quo dilectionis perfectione parare contendamus, si neminem iudicemus. Sunt enim aliqui in carnis religiosis similes Pharisæis, qui omnia fratrum opera iudicant, atque condēnant. Illi quidē Chri-

A I sti discipulos accusabant, quia maiorum scita nō custodiebāt. Quare (inquiunt) discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum, non enim lauāt manus suas cum panem manducant? Quia sabbati religionē violabant. Ecce (aiunt) discipuli tui faciunt, quod non licet facere sabbatis.] Quia ieiunia, & externas ceremonias prætermittebatur. Quare (dicunt) nos, & Pharisæi ieiunamus frequenter, discipuli autem tui non ieiunant? Ita isti iudices, & cōsēores effecti, suorum fratrum opera, & verba, imò & soli Deo notas cogitationes, diiudicant. Quibus è contratio dicit Dominus: Quare vos transgredimini mandatū Dei propter magnā superbiam, & inuidiā vestrā? scriptum enim est: Nolite iudicare, & non iudicabimini, quod si alios iudicatis, & eorū facta & dicta discutitis, videte, ne in seueum iudiciū, & in duram Domini sententiam incurritis. Quemadmodū qui mala sunt corporis constitutione, cibum stomacho ingestum, licet suauissimū, & facillimū ad concoquendum, statim in malum humore conuertit; qui verò sani sunt, & bona dispositione membrorum pollent, cibos minus aptos in bonum sanguinem mutant: ita inuidi, & maleuoli, quicquid vident, aut audiunt, tamquā malū, & virtuti contrarium, detestantur, & verbis, ac murmurationibus proscindunt, sed fratrum amatores, & charitate perfecti, etiā, quæ aliquam habent speciem mali prudenter excusant. Placet tamen hoc sancti Dorothei verbis audire. Vt enim corpora melancholici (inquit) & mali humoris, quicquid absumperint, illud in choleram conuertit, & quodammodo perimunt, licet fuerit cibus optimus; nec à cibo causa est, sed à corpore, quod distemperatū, contraria ad digestionem operatur, & ciborum naturā immutat: sic animæ malè dispositæ, vnaquæque res, quāvis bona, & utilis, suo vitio nocet. Finge melis vasculū ante nos positū esse, si quis in illud modicum quid absynthij iaciat, nōne vas torum corripit, & mel amarū facit? Idem nos facere videmur, cum pugillo amaritudinis nostræ totū proximi bonū corrum pimus, iudicantes illū pro statu mentis nostræ, & transformantes quodammodo ipsū ex mala dispositione, quæ in nobis est. Nā qui benè animo dispositi fuerint, tales sunt erga omnes, quales qui corpus temperatissimū habent; qui quicquid nocens comederint, omne cōuertit in nutrimentū, & optimā concoctionē, ita vt nihil eis noceat, etiā quod nocens est.] Hoc munus iudicandi fratres vsurpare, est certo quodā modo diuitatē appetere, & aduersus Deū, sicut quidā Luciferi, superbire. Est inquit, ac si iudicans, & damnans alios, corde diceret: In calū cōscendā, super astra Dei exaltabo solū meū, sedebō in monte testamēti, in lateribus Aquilonis: Ascendā super altitudinē nubium, similis ero altissimo.] Nā Deus cū sit prima & sūma veritas, regula recti est; quæ suæ volūtatī cōsonant, bona sunt; quæ verò dissonant, mala sūt, & noxia; & quantum ad eius præcepta, vel consilia, hominū opera accedūt, tantum habent bonitatis; quātum verò ab illis discedunt, tantū nequitia, & iniquitate fadātur. Qui autē alios iudicat, & in illorū dicta, aut facta sententiam fert, qui dicit: Hoc malū est, illud verò non perfectū; Ego id non facerem; Numquam in tale quid consentirem; seipsum facit regulā bonitatis, normā reſtitutionis, trutinā sanctitatis, stateram perfectionis, cuius læce bona & mala librātur, cuius volūtatē mēsurātur, cuius iudicio examinātur: vnde supremā potestātē vsurpat, Deitātē occupat, in throno Dei sedet, quē dubio procul Deus à sua sede deturbabit, dicens: Veruntamen ad infernum detraheris, in profundum lacu.

Iudices enim isti alienæ vitæ, Christi iudiciariam potestatem ambire videntur: Pater enim omne iudicium dedit filio] non filiis adoptatis, sed filio na-

Matt. 15.

Matt. 12.

Matt. 9.

Matt. 7.

Dorothei.
doctr. 16.

Isaia 14.

Isaia 24.

Iohann. 5.

Psal. 81.

Psal. 74.

Ber. ser.
40. in ed.Cassia. li.
5. de spiri-
tu. Gass.
c. 30.

Luca 6.

Dorothei.
doctr. 6.

Luca 18.

turali; non illis, qui sunt serui & creaturae, sed illi, qui verus est Deus Patri aequalis, cui dictum est: Surge Deus iudica terram, quoniam tu hereditabis in omnibus gentibus.] Et rursus: quoniam Deus iudex est.] Quae autem dementia est, seruum malum & peccatorem Domini potestatem inuadere, & in supremam dignitatem propriam Deo, irreuerenter irumpere? Fuge itaque ab inuasionem alienam, & numquam tibi concessam potestatis. Caue (inquit Bernardus) alienae conuersationis esse, aut curiosus explorator, aut temerarius iudex, etiam si perperam actum, quid deprehendas, nec sic iudices proximum, magis autem excusa. Excusa intentione, si opus non potes, puta ignorantiam, puta surreptionem, puta casum. Quod si omnem omnino dissimulationem rei certitudo recusat, suade nihilominus ipse tibi & dicit apud te metipsu: Vehemens fuit nimis tentatio, Quid de me illa fecisset, si accepisset in me similiter potestatem? Qui sic fratrum, aut casus, aut imbecillitates excusant, & erga alios charitatem nutriunt, & humilitatem, sui que contemptum augmentant; & casum similem, aut forte maiorem, quam sit peccatum fratris, euadunt; similem quidem, quoniam manifeste contemptum est (ait Cassianus) iisdem causis, ac vitii monachum obligari, in quibus de aliis iudicare praesumpserit. Oporter ergo vnumquemque semetipsum iudicare tantummodo, & circumspicere, cautèque custodire in omnibus, non aliorum conuersationem, vitamque discutere.] Et certe si aliquid experientia mea paruitatis valeret, ingenuè faterer me, cum alicuius fratris defectum iudicauim, post non multum temporis, eodem illigatum reperisse; & quod in alio vitium, & defectum censeam, in me, aut virtutem, aut certe inuitabilem necessitatem iudicasse; quasi hominum eorum, qui subiacent vitii diuersitate, qualitates vitiorum mutantur: Tantum potest defectus perfectae charitatis, & inordinata cuiusque in seipsum affectio. Illud autem magis timendum est, quod qui alios iudicant, in grauiore defectum, quam sit fratris, incurrit. Hos enim proximorum censores apud Lucam perstringit Dominus, dum eos fictos, & hypocritas nominat. Hypocrita (inquit) eice primum trabem de oculo tuo, & tunc perspicies, ut educas festucam de oculo fratris tui.] Quae (rogo) est ista trabs, quam à propriis oculis extrahere praecipimur, priusquam paruulam festucam ab oculo fratris eicere pergamus; nisi iudicium audax, & temerarium? Et quare cum trabe confertur, cum proximorum peccata festucis comparentur; nisi quia, aut omnino; aut saltem ratione quadam temerarium iudicium aliorum defectus excedit. Vtrūque à Beato Dorotheo accepi, peritissimo quidem magistro vitae spiritualis. Comparauit Dominus (inquit) festucam peccato, iudicium autem trabi. Excedit enim omne peccatum temerarium iudicium. Superat certe quatenus temerarius iudex superbiens, alienum munus diuinae maiestatis usurpat, & quatenus imprudenter periculo eiusdem peccati seipsum exponit. Grauius namque est in foueam, quam vides, & detestaris, teipsum conicere, quam si nesciens quoadmodum alius ceciderit, in eam incidisses & tu.]

Hac tinea contempnendi fratres, & eos iudicandi est, quae virorum spiritualium opera inficit & iustitias corrodit; sicut illius tumidi Pharisaei obseruantias infecit, qui humilem publicanum aspernatus, ita diuinam commeruit, & à supremo iudice repulsus est: Non quia gratias agebat, sed quia fratrem iudicabat, & proximum contempnebat. Ita iustitia, & labores tui, o iudex aliorum, à superbia & maleuolentia tua foedati sunt. Non sunt Deo placiti, quia dum alios, aut oscitantia, aut otiositate condemnas, tuis

A vitibus eos labores arrogas, quos non vires tuae, sed auxilia diuina pepererunt. Quare infelicissimo superbiae genere laboras: Nam bona naturalia Deo attribuens, tuae virtuti supernaturalia ascribes. Vade nunc (inquit Augustinus) & vitia iustitias tuas; iacta te, & dic: Diues sum, Quam diues? Si volo, iustus sum; si nolo, iustus non sum. In potestate habeo iustum esse, & iustum non esse. Non audis in Psalmo: Qui confidunt in virtute sua? Ergo & Deus tibi carnem, & Deus tibi sensum, & Deus tibi animam, & Deus tibi mentem, Deus tibi intelligentiam dedit; tu das tibi ipsi iustitiam? Quid est caro, quid sunt sensus, quid est anima, quid est mens, quid est intelligentia, sine iustitia? Nonne omnia ista, si iustitia careant, ad penam valebunt? Ergo tam diues es, ut cum Deus tibi dederit inferiora, des tibi potiora? Male diues, exinanienti diues, si tamen habes, quod te dixisti habere. Quid habes quod non accepisti? Vide quantum malum sit bona gratiae, & iustitiae sibi quemquam ascribere; quia in illud certe miserabiliter impingis, cum alios, aut desidia, aut oscitantia, aut aliter vitij apud te diiudicas, & tuas virtutes, aut iustitias arroganter exaltas.

Ista generaliter dicta sunt, sed attingenda sunt aliqua particularia iudicia temerarie usurpata (ut ex his paucis alia colligamus) quae in seruis Dei charitatem eneruant, eosque sensu & voluntate disungunt, & mala certe grauissima & ipsis, & toti congregationi afferunt. Loquimur autem cum subditis, non cum amico spoli, id est cum Praelato: cui (ut ait Bernardus) alia ratio est diligentius obseruandi, ne quis peccet; & explorandi, an peccet, & emendandi, si peccatum fuerit. A qua sane necessitate sponsa (id est anima subiecta, & praelationem non habens) libera est, soli uiuens sibi, & ipsi, quem diligit Sponsa pariter, & Domino suo. Cum subditis ergo loquimur, & eos hanc pestem fugere & hoc impedimentum perfectionis cauere monemus. Ex quibus quidam sunt adeo superbi, & inuerecundi, ut Praelatos suos iudicare non trepidet. Isti autem in duas sunt veluti factiones diuisi. Nam aliqui Praelatos suos nimis seueritatis; alij nimis lenitatis arguunt. Illi has cogitationes nutriunt, & fouent in corde. Ad quid tanta cura rerum minimarum? ad quid tanta diligentia, ut haec regula nullius certe, aut parui momenti seruetur? ad quid tam rigida disciplinae censura? Quid refert, si ora verbis otiosis laxem? Quid si vestem magis curiosam induam? Quid, si à saecularibus hoc aut illud munusculum, reuentibus Praelatis, accipiam? Haec tamen acriter prohibere, tam seuerè damnare, non prudentia, non peritiam regiminis, sed scrupuli sunt inanes Praelati. Hi verò è contrario cogitant. Quare praepositus istius fratris defectum dissimulat? Quare illi istam commoditatem permittit? Quare non arctat eum, ut istud munus obeat, illud onus suscipiat, illam autem occupationem minus necessariam relinquat? Quare praelationem admittit, si nescit virtute irumpere iniquitate? Nimis bladus est, qui nec suam auctoritatem tueri, nec obedientiam zelat, nec subditorum voluntates frangit, nec scit illos reatidini, & regulae obseruationi subicere. Ecce iudices iudicium; ecce Praelatos Praelatorum; ecce reges regum, de quibus tamè dicit Dominus per Oseam. Ipsi regnauerunt, & non ex me, principes extiterunt & non cognoui,] quia non à Domino, sed à superbia, & stultitia sunt principes & iudices constituti. Et illi primi ferè sepe sunt amatores libertatis, defensores vitiorum, inimici crucis Christi, qui non mundum reliquerunt, sed in religionem secum detulerunt. Caeci sunt, & duces caecorum, qui non aduertunt nihil esse minimum existimandum, quod Deo

Aug. lib.
10. homil.
hom. 34.

Psal. 48.

1. Cor. 4.

Bern. ser.
40. in
Cant.

Osea. 8.

Eccles.
19.Cassia.
col. 6. c.
vlt.
Prou. 29.
serm. 70.Greg. 5.
mor. 1. 10.

2. Reg. 9.

displiceat & puritati religionis officiat. Non considerat quod qui spernunt modica, paulatim decidit.] non expendunt, quod hæc modica, & (vt sibi videtur) parui momenti, ruinæ miserabili ianuam aperit. Nam lapsus quispiam (inquit Cassianus) nequam subitanea ruina corruisse credendum est, sed aut prauæ institutionis deceptus exordio, aut per longam mentis incuriam paulatim virtute animi decedente, & per hoc senium vitii incrementibus casu miserabili concidisse. Ante contritionem enim præcedit iniuria, & ante ruinam mala cogitatio.] Secundi verò ex parte periculosius delinquant, quia sub specie perfectionis errant, quorum insaniam, ac tremendi supplicij periculum, non ego, sed Beatus Gregorius grauissimis verbis exponat. Sapè (inquit) quia intelligi non valèt, deterioribus displicent vel facta, vel dicta meliorum; sed eò ab eis non temerè reprehendenda sunt, quò apprehendi veraciter nequaquã possunt. Sapè aliquid à maioribus dispensatorie agitur, vel præcipitur, quod à minoribus error putatur. Sapè multa à fortibus dicuntur, quæ infirmi idcirco diiudicant quia ignorant. Quod bene bobus calcitrantibus inclinata illa testamenti arca signauit, quam quia casuram credens Leuites erigere voluit, quæ sententiam mortis accepit. Quid est namque mens iusti, nisi arca testamenti? quæ gestata à bobus calcitrantibus inclinatur, quia nonnunquam etiam, qui bene præest, dum subditorum populorum confusione concutitur, ad dispensationis condescensionem ex sola dilectione permouetur; sed in hoc quod dispensatorie agitur, inclinatio ipsa fortitudinis, & sanctorum imperitis. Vnde & nonnulli subditi contra hæc, manum reprehensionis mittunt, sed à vita protinus ipsa, sua temeritate deficiunt. Leuites ergo quasi adiuuans manum extendit, sed delinquens vitam perdidit; quia dum infirmi quique fortium facta corripiunt, ipsa viuentium sorte reprobantur.] Non igitur est securum prælatorum facta iudicare, & sanctitatis prætextu contemnere, quia sic præbemus superbiæ magnum iudicium, & in diuinum lumen, quo illi præ cæteris illustrantur, iniurioli sumus. Quis enim dubitet Deum ad regiminis bonum magis luce-re iis, qui præsunt, quam aliis, quorum curæ gubernatio non est commissa? Eo autem lumine superiores perfusi vires spirituales subditorum agnoscunt; ex hac autem notione prouenit, vt quosdam maiori labore salubriter onerent, aliis verò paterno affectu condescendant.

Sed relinquamus iustos, & ad illos veniamus, qui non iam prælatos suos, sed alios fratres, & socios dant, & iudicant, & in his duos solos Diaboli dolos, quibus eos illudit, ostendam. Sunt enim aliqui orationi & rebus spiritualibus addicti, qui vitam quietã diligunt, & moderata occupatione contenti, tempus, quo Deo vacare, & quo lectioni insistere debent; ordinatè disponunt, & tamquam æquabilissimum horologium eadem hora, & in eadem mensura, oratione, preces suas, sacræ Scripturæ studium, & exteriorum occupationes assument. In hoc nequaquam dampnandi, sed omnibus modis iuandis, si tamè obedientiæ, & diuinæ voluntati per superiores exposita, hanc suam vitam tam quietam postmittant, & animi modestiam, & sui contemptum non relinquunt. Isti solent iudicare, & damnare eos, qui animarum lucra sectantur, & integros dies in earum utilitatem infumunt, nullũ ferè tempus, aut suæ quieti, aut rebus spiritualibus reseruantes. Quare (inquit) ille frater non orat, & silentij disciplinam non seruat? Cur cella secreta non amat, & sancta lectione non occupatur? Cur in potu, & in cibo non tenet debitam abstinentiæ mensuram? Quare à secularium conuictu non te-

perat, & tam sine timore in rebus exterioribus se diffundit? Qui ita sibi nequã est, cui bonus erit? Si de sua salute spirituali nõ curat, quomodo alienam sibi minus charam procurabit? Hi disciplina zelatores, vt cordis sui amaritudini medeantur, dicant illud Pauli sibi metipsis; Tu quis es, qui iudicas alienum seruum, Domino suo stat aut cadit.] Serui Christi sunt, & cooperatores eius, qui animarum profectibus occupantur, non iis, qui se spirituales, & perfectos existimant, sed suo Domino obsequuntur; quid horum referet si stent, aut cadant, si suo Domino placeant, aut displiceant? stabunt autem quia potes est dominus statueret illos. Stabunt profecto, & stant quia illius vita tam occupata, & exterioris dispendia, suppleunt compèdia charitatis, & mira conuersio, & emendatio peccatorum. Nõ in solo pane viuunt homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei:] Et licet isti fortassis pane orationis, & lectionis non viuant, & cultu interiori (quo carent) non proficiant, viuunt tamè ex verbo doctrinæ, bono zelo & simplici intentione aliis ministrato, quod sicut proximos alit, ita & ipsos verbi administratores nutrit, atque sustentat. Et certè præsumptuosum est, infirmos & delicatos, qui paruo labore contristantur, & minima occupatione distrahitur, iudicare, & dånare illos viros fortes, & industrios, qui Ecclesiã fulciunt, paruulos defendunt, peccatores conuertunt, & homines (vt est in Psalmis) impositos habet super caput suũ. Illos igitur veneretur, illos suspiciat, qui sapè (licet id nobis absconditũ sit) externis laboribus sine vlla intermissione susceptis, magnũ spiritũ orationis & non communem mentis puritatẽ & sanctitatẽ adiungunt, aut saltem intèrrissimo contemplationis desiderio succenduntur; cui tamen non satisfaciunt, vt obedientiæ iussa perficiant, & charitatis iura custodiant. Sustinet eũ Paulo anathema esse à Christo pro fratribus suis, dũ spiritus delicias relinquunt, vt animas à peccatis liberet, & liberatas Christo lucrificiat.

Hæc in gratiam laborantium dicta sunt, sed eos etiã (quod multò magis necessarium est) admoneamus, ne pacè confundant, & concordia turbent, & dicatur illis. Quia turbastis nos, exturbet vos Dominus in die hac.] Isti ergo viros spirituales, & orationi deditos, aut viros quietos, & à nimis occupationibus auersos, acriter dånant, & tanquã otiosos, inutilẽque aspernaturũ mordent illos, quia non sèper laborat, quia negotiis & rebus exterioribus non implicantur. Quã ob causã (aiunt) frater hic, cum possit, se idoneũ non reddidit, vt omnibus proficit? Quare id nõn præstat, quod necessariũ est, vt paruulis, & auxilio destitutis proficiat: In tanta animarum necessitate cur infueto sola requie hebescit. Cur otio languet, cur non assurgit? cur nõ discit? cur nõ clamat? cur nos solos relinquit, & non adiuuat nos? Vbi sunt officia charitatis? Vbi est nostri caritas ius, & æqualitas, si nos labore perpetuo grauamur, & alij ex nostris feriati, & curis laxati vitã agunt? ò Domine Deus meus; quãta sub his verbis ad labore exhortatibus, & otiositatem, aut minorem laborem quorundam damnatibus, pestis latet! Video zelum indiscretum, & fatuum; video discordiam pallio charitatis operam: video inestimabilem bellum regimento dilectionis absconditum, video ignorantia diuinæ vocationis tur; Video Diabolũ superfeminatẽ zizania in medio tritici; video hostẽ nos decipientẽ; video inimicũ sub animas lucrandi prætextu nobis illudentem. Et, quod ego verissimè coram te video, da vt illi videant, & animaduertant; qui hoc malum quod iam serpit, radicibus extirpare possunt. Isti profecto valde suis inanibus iudiciis, & amaris quærimoniis decipiuntur; id cupiunt, quod impossibile est, id petunt, quod fieri non potest. Deus quidem

Rom. 14.

Matt. 4.

Psal. 65.

Rom. 9.

Iosue 7.

nos omnes ad vnam religionem, sed non ad vnum munus vocabitur. Nam si religiosa vita variis constat officiis, & ministeriis, ad sapientissimam Dei providentiam spectabat, vt non omnes ad idem ministerium, sed quosdam ad istud, alios vero ad illud vocaret, sicut enim in domo regia, iste ad officium œconomi, ille vero ad munus structoris admittitur; vnus est à secretis, alter à consiliis; quidam à manu, alius vero à pedibus; neque est voluntas principis, vt minores serui ad maiora ministeria concendant, nec maiores ad minora se demittant, sed vnusquisque munus sibi commissum exerceat, vt sic aula regia bene gubernetur, nec sit in ea vlla cōfusio seruulorum: Ita quidē Deus ad hanc regiā suam omnes nos euocauit religiōsā vitæ cultores, sed non ad idem munus adduxit. Quosdam vocat, vt paruulos erudiant; alios, vt disciplinas maiores publicē profiteantur; istos, vt confessiones peccatorū excipiant; illos, vt verbū Dei populo subministrent; quosdam, vt antiquam messem veteranorum colligant; alios, vt nouam infidelium excolant; alios, vt onus gubernationis sustineant. Si autē omnes promiscuē vniuersa munera obirent, & omnium ministeria quisque susciperet, quid inde, nisi tria mala inuitabilia sequerentur, & quod religio careret ordine, & magnam haberet perturbationem, & quod religiōsā vitæ amatores tot rebus distenti, & occupati, vitam minū quietam agerent, & sibi, & Deo ad tempus vacare non possent; & tandem, quod nullum ministerium cum ea grauitate, & perfectione, quæ necessaria est, exerceatur? Hoc autem aduersarius noster zelus huiusmodi indiscretis intendit, vt omnes turbentur, & vitam negotiis externis distractam, & à rebus spiritualibus alienam agant, & nihil bene fiat, sed grauissima munia, certē apostolorum propria, inconsideratē, festinanter, & sine spiritu tractentur. Si itaque non sunt omnes ad idem munus euocati, stulti sunt, & iniuriosi in fratres suos, qui omnes ad suum ministerium, quamuis perfectissimum, & nimis necessarium volunt pertrahere. Isti autem violenter attracti, nihil profus in bello, ad quod non vocantur, efficiunt. Quare Iosephus, & Azarias à Gorgia victi, & fugati sunt? Quare aduersus gentes non præuoluerunt? An quia Israëlita non erant? Nequaquam: Constat enim ortos fuisse ex semine Iacob. Sed quare? Quia non erant (inquit Scriptura) de semine eorum, per quos salus facta est in Israël.] Inter Israëlitas igitur quidam vocabantur, vt contra gentes dimicaret; quidam autem, vt vrbes custodirent. Ita inter eos qui ad eandem familiam, & statum pertinent, quidam vocantur, vt gentes conuertant, vel iam conuersas in fide conseruent; quidam autem non vt gentes inuadant, sed vt suorum ciuitates, verbo, & exemplo custodiant. Si ergo tu hoc magnum donum à Deo suscepisti, vt sis de semine eorū, per quos salus fit in Israël, qui tamquam bellator fortis hostes prosteris, & inimicorum exuuias in Ecclesiam adducis, quare contemnis aliū, qui & si Israëlita sit, non tamen est de semine vocatorum ad bellum? Ad quid prouocas eum ad preliandum cum gentibus, nisi vt miserē præ tristitia cadat, & inter magnas labendi occasiones intereat?

2. Mat. 5.

1. Cor. 12.

Hanc munerum distinctionem, quæ debet esse in Ecclesia, & in quolibet cœtu fidelium, Paulus aptissima corporis similitudine explicuit. Si totum corpus oculus (inquit) vbi auditus? Si totum auditus, vbi odoratus? Nunc autem posuit Deus membra, vnumquodque eorum in corpore sicut voluit. Quod si essent omnia vnum membrum, vbi corpus? Nunc autē multa quidem membra, vnum autem corpus.] Est ac si diceret: si omnes omnia ministeria, exercent, vbi

A erit, qui bene aliquod ministerium tractet? Si omnes per seiplos animarum salutem curant, quis gubernabit domum? Quis docebit scientias? Quis in aliorum ministeriorum occupationem incumbet? Vires hominis non solum moderatæ sunt, sed etiā exiguæ; quare fatuus est, vt quisque seipsum metiens, & suam imbecillitatem agnoscēs, non immoderatas occupationes, quæ obruunt, sed discretas, & moderatas accipiat. Intelligamus ergo ineptas querimonias, quibus nimis occupati alii detrahunt, tēdicularē esse aduersarij, vt à nobis charitatem, & concordiam surripiat, & spiritum orationis, verāq; animi virtutes expilet. Vnde melius erit, vt à membris corporis animus, quod expedit addisecat. Oculus videt, & non audit (inquit Augustinus) auris audit, & non videt; manus operatur, nec audit, nec videt; pes ambulat, nec audit, nec videt, nec facit, quod facit manus: sed in vno corpore, si sit sanitas, & nō aduersū se litigent membra, & auris videt in oculo, & oculus audit in aure; Nec obiici potest auri, quod nō videt, vt dicatur ei, Nihil es, minor es: Nūquid videre, & discernere colores potes, quod facit oculus? Respōdet enim auris de pace corporis, & dicit: Ibi sū, vbi est oculus, in eō corpore sum; in me non video, in illo, cum quo sum, video. Ita, cum auris dicit, oculus mihi videt, oculus dicit, auris mihi audit, oculi, & aures dicūt, manus nobis operantur; manus dicūt, oculi & aures nobis vident, & audiūt; oculi, & aures, & manus dicūt pedes nobis ambulāt. Omnia in vno corpore, cū operantur, si sit ibi sanitas, & cōcordent membra, gaudēt, & cōgaudēt sibi. Ista igitur cōcordiæ vox inter nos sit. Omnes sumus vnus corporis membra, ille pro nō docētibus, docet; ille pro non cōcionantibus, cōcionatur; ille pro non laborantibus laborat: Vnusquisque munus sibi demādatum obeat, & pro aliis, & in aliorum vtilitatē exerceat, & munus confusio nē non petat. Neque putandum est hanc ministeriorū diuisionem æqualitati repugnare. Nam sicut æqualitas membrorum non est, quod omnia eadem magnitudine consent (Nihil enim esset hac æqualitate, aut inæqualius, aut deformius) sed quod vnūquodq; eorum eam habeat magnitudinis molem, & illum laborem suscipiat, & illam proportionem seruet ad alia membra, sicut toti corpori est necessariū. Ita religionis æqualitas non est, quod omnes idem munus obeant, æqualiter laborent, idem genus occupationis admittāt; sed quod quisque iuxta vires, & vocationem suā, & iuxta superioris præscriptum toti corpori proficit, ita vt in vniuersa pietatis officia bene peragantur. Optima res est concordia (ait Nazianzenus) optimū animorū consensu inter se, ciuitates, & populos, & familias, & singulos homines iūgi; legem videlicet, ordinemque naturæ sequentes, quæ omnia distinxit, simul atque constrinxit, ac totam hanc rerum molem, mundum vnum ex pluribus rebus effecit. Concordia itaq; distinctorū coniunctionē amat, non distinctio nē, & diuersa numerā partium excludit. Æqualitatem affectus, & amoris querit, non æqualitatem laborū, & occupationū requirit. Ista sanē cogitationes, quibus vnus, aut diuersæ congregacionis fratres se mutuo damnāt, atq; diuidicāt manifesta sūt imperfectæ vitæ, & tepidæ charitatis indicia. Nā perfecta charitas non cogitat malū, nō solum aliorum bona gesta interius non damnat, sed mala quoq; & minus licita, aut prudenter, tamquam ad se non pertinentia præterit, aut amanter excusat. Quamobrem manifestū est hunc esse perfectionis fructū, aliorum gesta minimē iudicare, sed omnium iudici Deo iudicādā relinquare. Si ergo ad huius perfectionis culmē volumus peruenire, habeamus erga fratres Christi vestigijs inhærentes, cor blandum & dulce, non contristemus pusillos, sed illis

Aug. in
psal. 130.Greg. Naz.
2. in In-
liam.

Dorothei. doct. 6.

compatiatur, sinamus festucas aliorum, & nostras trabes extrahamus; Nam qui optant saluari (inquit Dorotheus) numquam curiosi sunt circa minima proximatorum delicta, sed circa sua semper occupantur, atque ea praecedunt.

De secundo fructu huius perfectionis, qui est nemini obloqui.

C A P. XXVII.

SECUNDVS fructus perfectionis, ut respicit proximos, est, nemini verbo, aut sermone contumeliam aut iniuriam irrogare, sed fratrum absentium semper honorem tueri, & praesentium corda dulci, & prudenti sermone lenire. Quem fructum ex Salvatore nostro, ac perfectionis magistro debemus accipere, & ab eo disciplina de alius loquendi comparare. Quam enim carere, quam honorifice ipse, non quidem de aequalibus, sed de minoribus, & de creaturis suis loquutus sit, regius vates breuissimo, sed dulcissimo versu cantauit. Ex vsuris (inquit) & iniquitate redimet animas eorum, & honorabile nomen eorum coram illo. Homines quidem a vitiis & peccatis liberasse (qua interpretate Augustino, vsurarum nomine intelliguntur, quia plus mali inuenitur in suppliciiis, quam commissum est in peccatis. Nam si quis proximi corpus occidendo laesit, se ipsum corpore, & animo in infernum destruxit,) causa esse potuit, ut eos tamquam seruos emptitios, aut tamquam mancipia vilissima bello capta tractaret, & verbis contumeliosis offenderet, ignominiamque maledictis inureret. Sed non ita fuit, imo honorabile nomen eorum coram illo. Imo dignissimis nominibus copellauit, honorificis titulis exornauit, laudationibus est prosecutus. Iam nomen eorum deleuit in aeternum & in saeculum saeculi, illud scilicet nomen, quo vocabantur apud Hoseam: Absque misericordia, & non populus meus. Iam nec memor erit nominum eorum per labia sua, illorum scilicet nominum, quibus hostes, inimici, infideles, idololatras vocabantur: Sed eos oues, amicos, fratres, filios appellat. Ego (inquit) sum pastor bonus, & cognosco oues meas, homines mirum, quos a Diaboli laqueis eripui, & in meum gregem adduxi. Et rursus. Ia non dicam vos seruos, quia seruus nescit, quid faciat dominus eius; vos autem dixi amicos, quia omnia quae audiui a patre meo nota feci vobis, & tamquam amicissimis meis secreta caelestia manifestavi. Et iterum, Non confunditur vocare fratres suos, dicens: Nunciabo nomen tuum fratribus meis, in medio Ecclesiae laudabo te. Vnde Maria dixit: Vade, dic fratribus meis, ascendo ad patrem meum, & patrem vestrum, Deum meum & Deum vestrum. Ut enim nos suos fratres vocaret, & efficeret paulominus ab Angelis minoratus, Patre, cui secundum naturam diuinam erat aequalis, secundum humanam minore se fecit. Denique per prophetam ait: Ego ero illis in Deum, & ipsi erunt mihi in filios, & filias. Honorabile quidem nomen eorum coram illo. Non potest autem humana infirmitas eam dulcedine cogitare, qua suauis, ac dulcis Dominus cum hominibus loquebatur. Nihil erat in eius verbis horridum, nihil incultum. Non clamabit (vaticinatus est Isaias) neque accipiet personam, neque audietur vox eius foris. Calamum quassatum non conteret, & linum fumigans non extinguet: In veritate educet iudicium: Non erit tristis, neque turbulens, donec ponat in terra iudicium, & legem eius insulae expectabunt. Quid est, obsecro, non clamabit, nisi quod mitissimus Dominus

Psal. 71.

Aug. ibid.

Psal. 9.

Hosea. 2.

Psal. 15.

Ioan. 10.

Ioan. 15.

Hebra. 2.

Psal. 21.

Ioan. 20.

Psa. 3.

Citat. 2. 2. Cor. 6.

Isai. 42.

A non erat clamorosus, neque importunus altercator; non clamabat, sed summa modestia, ac animi benignitate homines admonere, & ad rectitudinem hortabatur. Non audiebatur vox eius foris, non in vicis, & plateis coram externis, aut in domo inter suos perstrepebat; imo inter persecutores non aperuit os suum, sed tamquam ovis ad occisionem ductus est, & quasi agnus coram tollente se, non praemetu, sed praemanitudine, obmutuit. Calamum quassatum non conterebat, & linum fumigans non extinguebat, quia nemine quantumuis fragilem, & contemptibilem aspernabatur: peccatis fractum, gratia & misericordia redintegrabat, & iamiam tetationibus penes extinctum, pace & tranquillitate, & victoria ab hostibus parata igne charitatis accendebat. Sane non erat tristis, neque turbulens, ille, qui perfidi venditoris inmane facinus siluit, & impiissimi traditoris oculum non exhorruit, & terribili hoste, verè & ex animo amicum copellauit.

Isai. 53.

B Haec lenitas Saluatoris, quae in verbis eius sanctissimis elucebat, suae est erga nos dilectionis insignis: & idè, qui charitate proximorum feruet, & perfecti sunt signi verae dilectionis, & fructu suae perfectionis exhibeant. Primum, fratrum infirmitates & defectus debent silentio cooperire, neque illis leuiter, atque inaniter obmurmurare, illud adimpleret Ecclesiastici: Audisti verbum aduersus proximum tuum, commoriatur in te sedens, quia non te dirumpet. Sunt enim aliqui animi ita angusti, & minuti, ut modicum proximi defectu non capiunt, sed simul atque eum vident, aut cognouerint, aut (quod detestabilius est) temere iudicauerint, inconsiderate effutiant, & intra se continere non possint. In istos illud eiusdem Ecclesiastici quadrat:

Eccle. 19.

C Va duplici corde, & labiis scelestis, & manibus malefacientibus, & peccatori terra ingrediendi duabus viis. Duplex namque habet cor: unum, amplum, & vitio proprii amoris distentum, in quo propria peccata celant, & quasi cadauera putrida sepeliunt; alterum arctum, & inuidiae labe fati angustum, in quo nec leue alterius peccatum possunt abscondere: Labia habet scelestia, quia nihil sonant, nisi peccata, & scelera proximorum & bona illorum pro ingenua malitia, aut penitus sedant, aut si id non possunt, extenuant. Manus sunt illis malefacientes; nam & si fratrem manu non feriant, lingua tamen & verbis vice manus percutiunt: & ingrediuntur duabus viis; una, qua sua peccata excusant & coregunt; alia, qua fratrum defectus acculant & aperiunt. Neque illi profectio nimis taxantur, quos Bernardus multo maiori acrimonia perstrinxit. Proditores sunt (inquit) quicumque in hoc Domini castrum inimicos eius introducere moliantur, quales sunt vique detractores, Deo odibiles, qui discordias seminant, nutriunt scandala inter fratres. Sicut enim in pace factus est locus Domini, sic in discordia locum Diaboli fieri manifestum est. Non misemini fratres, si duris loqui videor, quia veritas neminem palpat. Omnino proditorem se nouerit, si quis forte (quod absit) vitia quaelibet in hanc domum conatur inducere, & templum Dei speluncam facere demoniorum. Gratias Deo, non multos hic inuenimus huiusmodi, sed tamen deprehendimus interdum forte nonnullos, qui colloquantur hostibus, & pacifcant ut foedus cum morte, hoc est moliantur, quod in eis est; imminuere ordinis disciplinam, interpelescere feruorem, turbare pacem, laedere charitatem. Longè absunt hi ab exemplo Christi sectando; ille enim nulli malum intulit; isti verò omnibus mala suis verbis important. Per illum nemo quicquam boni perdidit: per istos verò vniuersi & ipsi quoque bonitatem amittunt. Nam qui wurmurat (inquit Laurentius Iustinianus) fratris astimationem in corde perimit audientis, audientis quoque

Eccle. 2.

Bern. ser. 3. de aud. Eccle.

D

E

Laure. Iust. de. dist. 1. per. mon. c. 4